

ПРОЕКТ „ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗИСНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ПАРИТЕТИ НА ПОКУПАТЕЛНАТА СПОСОБНОСТ ЗА 2022 ГОДИНА”

През февруари 2023 г. Националният статистически институт успешно приключи работа по проект „Осигуряване на базисна информация за изчисляване на паритети на покупателната способност (ППС)“ съгласно Споразумение за субсидия с Европейската комисия № 101051339-21-BG-PPP. Проектът беше с продължителност 16 месеца - от ноември 2021 г. до февруари 2023 година.

Осигуряването на основна статистическа информация за изчисляването на ППС е част от дейността на текущата програма по статистика на Европейската комисия: „Измерване на различията в ценовите равнища на стоките и услугите между страните и между отделни населени места“. Програмата за ППС е многостранна дейност, която се ръководи и координира от Евростат съвместно с ОИСР и е част от законодателството на Общността (acquis communautaire), и като цяло допринася за усъвършенстване на базата на статистиката на цените и националните сметки. Това се осъществява посредством **ежегодното** изчисляване на паритети на покупателната способност.

Дейностите, изпълнени в проекта, са следните:

1. Събиране и предоставяне на информация за потребителски стоки:

- Бяха валидирани данните и беше изготвен окончателен доклад за наблюдение 21-2 „Облекла, обувки и лични принадлежности“;
- Бяха събрани цените за наблюдение 22-1 „Всичко за дома и градината“, беше изготвен доклад, бяха изчислени пространствени коефициенти за ажустиране, събраните данни бяха валидирани;
- Наблюдение 22-2 „Транспорт, ресторанти и хотели“ - извършена беше предварителна подготовка, изготвен окончателен списък, бяха събрани данни, беше изготвен доклад, бяха изчислени пространствени коефициенти за ажустиране и данните бяха валидирани;
- Наблюдение 23-1 „Услуги“ - беше попълнен предварителен въпросник и наблюдението беше подготвено;
- Наблюдение 23-2 „Мебели и здравеопазване“ - беше попълнен предварителен въпросник за наблюдението.

2. Събиране на потребителски цени на жилищни наеми в София. Целта на проведеното наблюдение беше получаването на достоверна оценка за равнището на наемите за жилища с добро качество в столиците на страните - членки на ЕС, при което Брюксел се използва за база. В София наблюдението беше проведено в периода 8 - 9 юни 2022 г., бяха събрани данни и беше изготвен доклад.

3. Събиране и предоставяне на информация за инвестиционни стоки:

- Строителство - беше проведено валидиране на данните и беше изготвен окончателен доклад за проведеното наблюдение през 2021 година. Беше събрана информация, изготвен доклад и бяха валидирани данните за наблюдението през 2022 година.

- Машини и съоръжения - събраните данни бяха валидирани и беше изготвен окончателен доклад за проведеното наблюдение през 2021 година. Беше попълнен предварителен въпросник и беше подготвено наблюдението за 2023 година.

4. Наблюдение на болнични услуги. За провеждане на наблюдението на здравни услуги в болниците в съответствие с методологическите изисквания на Евростат и ОИСР основен източник на информация беше Националната здравноосигурителна каса, която участва ежегодно. За нуждите на ППС се изготвиха:

- таблици на съответствие на предложените от Евростат/ОИСР списъци с болнични услуги (хоспитализации и извършени процедури) и обхвата на съответните клинични пътеки при използването на МКБ-10 и МКБ-9-КМ и Националния рамков договор за съответната година;
- стандартни таблици по зададен макет - прилагане на подхода за остойностяване на оказваните болнични услуги посредством "квази цени".

5. Провеждане на наблюдението на заплатите на заетите в общественния сектор.

България предоставя данни за компенсацията на наетите лица, включително социални вноски за извадка от професии в колективните услуги, предоставяни от правителството. Данните за разходите са средни годишни стойности за всяка извадкова професия и се изчисляват въз основа на данните за годишните брутни заплати по професии за 2018 година. Данните са от статистическо изследване, което се провежда от отдел „Статистика на труда“ на НСИ на всеки 4 години. Последните налични данни са за 2018 година. Годишните брутни заплати по професии за 2021 г. са изчислени чрез екстраполиране на годишните заплати по професии за 2020 г. с индекса на съответните годишни заплати по икономически дейности между 2020 и 2021 година. Действителните социални осигуровки на работодателя за лицата по служебно правоотношение и останалите държавни служители са същите като през 2020 година.

6. Предоставяне на допълнителна информация за изчисляване на ППС:

- Бяха предоставени индекси и тегла на потребителски цени за 2021 година;
- Действителна и условна рента - бяха валидирани данните за 2019 и 2020 г. и бяха предоставени актуални данни за 2021 година;
- разходни тегла по компоненти на БВП - бяха валидирани данните за 2019 и 2020 г. и бяха предоставени актуални данни за 2021 година;
- данни за неприпадаем ДДС - бяха валидирани данните за 2019 и 2020 г. и бяха предоставени актуални данни за 2021 година;
- бакшиши - бяха валидирани данните за 2019 и 2020 г. и бяха предоставени актуални данни за 2021 година;
- бяха предоставени данни за образованието и енергетиката за 2021 година.

7. Доклад за източниците и методите за изчисляване на паритети на покупателната способност за 2022 година. (PPP Inventory)

- Докладът е ежегоден и беше изготвен в съответствие със структурата, определена от Евростат. Съдържа описание на всички дейности, извършени през календарната 2022 г. по отношение на събирането, валидирането и изпращането в Евростат на базисната информация за изчисляване на паритети на покупателната способност.

Резултати от проект „Осигуряване на базисна информация за изчисляване на паритети на покупателната способност 2022“:

В резултат от проведените европейски сравнения в 36-те страни участнички, Евростат изчислява и разпространява следните показатели:

- **Паритети на покупателната способност** (ЕС=1) - реални курсове за превръщане на стойностните показатели от национална валута в единна валута. Представени в стандартизирана форма към страните членки на ЕС=1, те се наричат "стандарт на покупателната способност" (СПС), т.е. евро в реално изражение (условна средна валута);
- **Индекси на равнища на цени** (ЕС=100) - съотношение между ППС и официалните валутни курсове (национална валута/евро) за всяка страна спрямо средното за ЕС равнище;
- **Реални разходи за използвания БВП** в стандарти на покупателната способност (СПС) - общо и на човек;
- **Индекси на физическия обем** на реалния БВП (общо и на човек).

След като бъдат валидирани националните статистически данни и получените резултати за година **T** бъдат одобрени от всички страни партньори по ПЕС, последните се публикуват по график:

От Евростат:

- **T+ 3 месеца** - прогнозни оценки;
- **T+ 6 месеца** - експресни данни;
- **T+12 месеца** - предварителни резултати, базирани на предварителни данни за цените и теглата;
- **T+24 месеца** - крайни резултати (базирани на окончателни цени от наблюденията и окончателни тегла от националните сметки).

От Евростат и ОИСР:

- Резултати за по-широк кръг страни след приключване на всеки 3-годишен цикъл от наблюдения.

Паритетите на покупателната способност и свързаните с тях показатели се използват за:

- **Икономически анализи** - международни сравнения на икономическото развитие, физически обеми и ценови равнища, продуктивност, бедност;
- **Икономическа и социална политика на ЕС** - структурните фондове се разпределят въз основа на показателя БВП на човек от населението, преизчислен в ППС;
- **Административни цели** - привеждане в съответствие заплатите на функционерите и пенсионерите извън седалището на ЕС с тези в Брюксел.

Кратка история на Програмата за Европейски Сравнения (ПЕС)

През юни 1979 г. XXVII пленарна сесия на Конференцията на европейските статистици (КЕС) одобри идеята за европейски сравнения в рамките на осъществявания от 1968 г. Проект за международни сравнения (ПМС). Страните бяха районираны на континентален принцип, а 1980 г. беше избрана за базисна година.

В началото на 80-те години Евростат и ОИСР разработиха съвместната програма за изчисляване на паритети на покупателната способност, целяща регулярното и навременно сравнение на БВП и равнищата на цени в държавите - членки на ЕС и членуващите в ОИСР страни. Така беше създадена самостоятелната Програма за европейски сравнения (ПЕС). Впоследствие обхватът ѝ беше разширен с държави, нечленуващи в нито една от двете организации, а след 1990 г. болшинството страни с централно планирана икономика също се присъединиха към нея.

Република България се включи в ПЕС през 1993 г. като партньор на останалите страни с икономика в преход и Австрия, играеща ролята на мост при сравняването им с развитите пазарни икономики в Европа.

От 1999 г., като елемент от политиката на присъединяване към ЕС, страните кандидатстващи за членство в ЕС, между които и Р. България, се включиха пълноправно в работата по ПЕС под егидата на Евростат.

Програмата за европейски сравнения (ПЕС) е естествено продължение на националните сметки, при което анализът на БВП и на основните стойностни показатели се извършва в пространствен, вместо в динамичен разрез. Нейната главна цел е измерване на различията между страните в Европа както в ценовите равнища на стоки и услуги, така и в икономическото развитие.

Правна основа на Програмата за европейски сравнения

По решение на Работната група по ППС в Евростат, чийто пълноправен член е и Република България, са разработени специфични нормативни документи, включващи и Методологическо ръководство за изчисляване на ППС:

- Регламент (ЕО) №1445/2007 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на общи правила за предоставяне на основна информация относно паритетите на покупателна способност, както и за тяхното изчисление и разпространение;
- Регламент (ЕС) № 193/2011 на Комисията за прилагане на Регламент (ЕО) № 1445/2007 на ЕП - контролира качеството на входящата информация и на резултатите;
- Регламент (ЕС) 2015/1163 на Комисията от 15 юли 2015 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 1447/2007 и на Съвета по отношение на списъка на основните групи за ППС.

Понастоящем в рамките на Програмата за европейски сравнения (ПЕС) се изчисляват годишни ППС за 27 държави - членки на ЕС, за 6 страни кандидатки и 3 страни - членки на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ).